

Dvory a rezidence v proměnách času

recenze knihy

Císařské, královské, vévodské a knížecí dvory byly po staletí mocenskými, společenskými, ekonomickými a kulturními centry. Jejich středem byla zpravidla vládcova rezidence, do které se sbíhaly nitky diplomacie, spřádaly se zde politické intriky a vznikala výjimečná díla výtvarného umění. Fenoménu tohoto exkluzivního prostředí bylo věnováno, zejména v období po druhé světové válce převážně historiky ze zemí ležících na západ od našich hranic, mnoho pozornosti. Změna společenských poměrů po roce 1989 umožnila i odborníkům z českých, moravských a slezských institucí svobodně bádát nad tématem dosud z ideologických důvodů spíše opomíjeným. Během tří časových dekád bylo napsáno mnoho knih, ve kterých byla problematika vladařských dvorů částečně zmíněna, ale kompaktní monografie dosud chyběla. Teprve v listopadu roku 2023 byla vydána publikace s názvem *Dvory a rezidence v proměnách času*.

Výsledkem autorského týmu (abecedně – Zdeněk Beran, Václav Bůžek, Dana Dvořáčková – Malá, Jana Fantysová – Matějková, Jiří Hrbek, Kateřina Charvátová, Petr Kozák, Jakub Razim, Martin Šandera, Robert Šimůnek, Josef Šrámek, František Záruba, Jan Zelenka, Zdeněk Žalud) je kniha o třech základních tématech věnovaných výzkumu archivních pramenů a související metodiky, dvorům a rezidencím v prostoru i čase a lidem přítomně s nimi spjatých, včetně popisu ukotvení v územních celcích. Jednotlivé kapitoly jsou, přes odlišnou stylistiku, v rovnováze. Souběžně je pojednáno o výzkumu bádání k tématu jako takovému a dle specializace jednotlivých autorů o konkrétních oblastech. Poměrně konfrontačním stylem jsou zhodnoceny dosud dosažené badatelské výsledky výzkumu dvorských struktur.

Časovým těžištěm publikace je prostředí knížecího a posléze královského dvora Přemyslovců, následně Lucemburků s přesahem do období raného novověku – vlády císaře a krále Rudolfa II. a jeho mecenátu i kulturní reprezentace ve šlechtických sídlech. Proto jsou zmíněny i dvory a rezidence šlechty, včetně mnohde dosud dochovaných sídel a zdůrazněna společenská působnost čelných představitelů významných šlechtických rodů, kterými byli Rožmberkové, Pernštejnové, páni z Hradce, páni z Koldic, Lobkowiczové, Šternberkové, Fictumové, Švihovští z Rýzmburka, Martinicové či Valdštejnové. Popsána je také úloha duchovenstva v kontextu dvorského bádání v českých zemích.

Odborný zájem členů autorského týmu umožňuje pojmut proměnu panovnických i šlechtických dvorů a rezidencí v širokém časovém rozpětí a zásluhou jejich stylistické zdatnosti (jakož i kvalitní redakční práce) je čtenář doslova „vtážen“ do dobového prostředí aniž by potřeboval vizuální doprovod. Publikace se totiž od obdobných knih poněkud odlišuje - neobsahuje fotografie, mapy, plány či tabulky - informativní kapacita rozsáhlého textu tak vyniká naplno a navíc je zhodnocena značným množstvím poznámkového aparátu.

Jednotliví autoři jsou ve svých badatelských oborech významnými individualitami, ale po přečtení publikace je zřejmé, že společně vytvořili kompaktní celek. Dokázali, že jimi napsaná kniha *Dvory a rezidence v proměnách času* se stane syntézou daného tématu.

Dana Dvořáčková – Malá, Jan Zelenka, František Záruba a kolektiv: Dvory a rezidence v proměnách času, ISBN: 978-80-200-3476-2, 433 str., 1. vyd., Nakladatelství Academia – Praha, rok 2023.

Autor textu: Stanislav Vaněk